D·N
31/8 1946

Sverige i FN

Det är nu ett år sedan Potsdamkonferensen uttalade sig om de neutralas utsikter att bli medlemmar av Förenta nationerna. De neutrala var välkomna, hette det, men med ett undantag: Francos Spanien. När säkerhetsrådet nu har tillstyrkt Sveriges ansökan om inträde har det alltså endast handlat i enlighet med Potsdamkonferensens anvisning. Även om utgången för Sveriges del inte gärna kan ha betraktats som oviss, har ändå så mycket intrigerande förekommit under det gångna året att risken för komplikationer inte har kunnat anses alldeles utesluten. Innan svenska regeringen begärde fullmakt av riksdagen att vid lämplig tidpunkt anmäla vår önskan att inträda i den internationella säkerhetsorganisationen hade den sonderat de fem permanenta medlemmarna av säkerhetsrådet: USA, England, Sovjetunionen, Frankrike och Kina. Alla svaren blev tillmötesgående, men vid diskussionen i säkerhetsrådet, som påstås ha blivit undanstökad på sex minuter, framträder vissa nyanser i stormakternas hållning. En skala av stigande hjärtlighet från nollpunkten med den ryske delegatens okvalificerande tillstyrkande till den amerikanske representantens superlativa välkomsthälsning. Ärendet går nu vidare till församlingen. Dess beslut är endast en formsak.

Inträdet i Förenta nationerna har alltså varit förknippat med flera formaliteter än anslutningen till Nationernas förbund. Genèveorganisationen riktade en inbjudan till de nationer som varit neutrala under kriget och anhöll bara att få deras svar senast två månader efter Versaillesfördragets ikraftträdande — förbundspakten ingick som bekant som första avdelning i fördraget. De svårigheter som ett svenskt beslut den gången vållade var helt och hållet inrikespolitiska. Samtliga partier önskade visserligen livligt att en internationell freds- och förlikningsinstans upprättades, men högern ansåg att den föreslagna organisationen inte i något avseende kunde fylla sitt höga ändamål — tvärtom: förbundet utmålades som en direkt fara för Sverige, en "internationell diktatur", som gjorde slut på vår urgamla frihet, enligt vad högerpartiets dåvarande ledare, Lindman och Trygger, tyckte sig förstå. Denna barnsliga agitation var som bortblåst i samma stund som förbundet började sitt arbete: högerpartiet lämnade villigt sin medverkan. Samtidigt nedskrevs de högt spända förväntningarna på en ledande svensk insats i den internationella församlingen: Sveriges mission att verka försonande mellan segrare och besegrade och visa dem vägen till en fridfull och förstående sammanlevnad levde ett ofarligt skenliv i deklarationer för hemmaopinionen, men störde inte Sveriges insatser i kommissioner och utredningar av olika slag.

Redan formerna för de neutralas anslutning till Förenta nationerna manar till ett mera anspråkslöst uppträdande. Vi har själva måst höra oss för hur det skulle gå till: kunde vi vänta att få en inbjudan eller skulle vi själva sätta oss i rörelse? Den svenska regeringen gjorde i höstas en förfrågan hos engelska regeringen och upplystes om att de neutrala själva måste anmäla sig. Ett liknande besked erhölls i Washington. Vid det första FN-mötet, som hölls i London, hade man emellertid annat att göra än syssla med inträdesansökningar. Från danskt och norskt håll uppmuntrades vi med en försäkran att man gärna skulle se Sverige som medlem. I mars var regeringen färdig med en proposition, och i juni fattade riksdagen beslut. Den 9 augusti framfördes Sveriges anhållan om medlemskap i telegram till generalsekreteraren. Äran av att inte ha råkat ut för några meningsskiljaktigheter i säkerhetsrådet delar Sverige med Island och Afganistan.

Skiljaktiga meningar har inte heller förekommit här hemma, vare sig i riksdagen eller i den offentliga debatten. Förpliktelserna att militärt medverka i en av säkerhetsorganisationen anbefalld aktion mot en angripare accepteras med en självklarhet som står i skarp kontrast till den våldsamma debatten om de mycket begränsade skyldigheter som vi åtog oss vid anslutningen till Nationernas förbund. Schweiz har inte kunnat övervinna sina betänkligheter — då det är uteslutet att FN skulle ge utrymme åt den traditionella schweiziska neutraliteten inom organisationens ram, föredrar Schweiz åtminstone tills vidare att stanna utanför. Sverige är beslutet att stå neutralt såtillvida att landet inte ansluter sig till något av de maktblock som redan står mot varandra i en ganska hetsig stämning.

Om generalförsamlingen sammanträder i slutet av september, som för närvarande är bestämt, kommer alltså en svensk delegation att infinna sig i New York åtminstone under senare delen av församlingsmötet. Dessutom blir Sverige representerat i FN:s organ för internationell handläggning av frågor angående hälsovård, undervisning, jordbruk och en del andra saker. Där bör svensk expertis kunna lämna några bidrag.

Statsrådet Vougt får i Genève representera

den svenska riksdagens interparlamentariska grupp vid de sammanträden som i Schweiz hålls av företrädare för dylika grupper inom skilda parlament. Någon nämnvärd reell betydelse lär de interparlamentariska tillställningarna visserligen inte ha. Men det är likväl otillbörligt att en av den svenska gruppens två representanter skall vara en person vars namn blivit liktydigt med undfallenhet mot nazismen och brist på elementär politisk moral. Om statsministern har varit svag, omdömeslös och okänslig nog för att insätta hr Vougt i en regering, om den svenska socialdemokratin är alltför likriktad och alltför hårt dirigerad för att ta avstånd från en användbar partivän, så borde likväl den av skilda partier bestående interparlamentariska gruppen kunna avstå från hr Vougts tjänster som delegat. Är det rent slarv eller en till ytterlighet driven kollegialitet som förklarar gruppens handlande? Hr Vougt som representant för Sverige — den blamagen bör dock så långt möjligt undvikas.

PRESSGRANNAR

Radioledningen har flera gånger häftigt kritiserats för att den inte visat sig tillräckligt uppmärksam mot arbetarrörelsen — eller mot folkrörelserna, som det ibland sägs —, och nu senast har den socialdemokratiska ungdomskongressen upprepat dessa påståenden. Förbundsordföranden var mycket ivrig i den punkten. En mötesresolution krävde ommöblering i Radiotjänsts ledning. Karlshamns Allehanda (h) känner sig emellertid inte riktigt övertygad om att anmärkningarna är så berättigade:

Det klagas sålunda på att ungsossarna har för litet att säga till om i radion. Den som i söndags lyssnade på den svenska utsändningen, måste ställa sig oförstående. Var det inte så att radion helt omotiverat anslog en hel kvart åt en sorts socialistisk hälsning till "all världens ungdom"? Även vid andra tider har radion gett ungsossarnas kongress en publicitet, som inte på något sätt kan anses försvarlig. Åtminstone de yngre socialisternas intressen förefaller vara synnerligen väl tillgodosedda redan nu vad radion beträffar. Men mycket vill uppenbarligen ha mer. I konsekvens med sin socialistiska uppfattning önskar SSU givetvis helt likrikta radion, göra den till ett socialdemokratiskt propagandainstrument. Ditåt syftar man.

Att en så god representant för "folkrörelsernas Sverige" som radiochefen Hugo skulle nonchalera just dessa intressen förefaller inte vidare sannolikt. Personliga intryck pekar inte heller i den riktningen. Däremot har man kunnat iaktta att enskilda representanter för enskilda folkrörelser uppträtt med anspråk som måste anses milt sagt oproportionerliga. Radioledningen skall hållas om ryggen när den vägrar att fjäska för pösmunkar, till och med om det gäller representanter för regeringspartiet.

De finska folkdemokraterna tycks inte ha höga fordringar på fredskonferensen som ett fritt forum för diskussion av de kommande fördragen, anmärker tidningen Arbetet (s). Missnöjet med utrikesminister Enckell och hans kolleger har understrukits vid torgdemonstrationer, som dock inte lär ha samlat så stora skaror. Man frågar sig vart folkdemokraterna egentligen syftar:

Tre förklaringar har framlagts av initierade iakttagare: 1. De vill frita sig från ansvaret för ett misslyckande i Paris. 2. De vill komma åt någon eller några för dem särskilt misshagliga medlemmar av den nuvarande regeringen och genom en omfördelning av taburetterna stärka sitt politiska inflytande. 3. De ämnar starta en verkligt parlamentarisk offensiv mot Pekkalas regering. Den förstnämnda möjligheten är mycket antaglig. Där ställes framför allt det faktum att de nya signalerna hissades först sedan det blev klart att Finland har ytterst små möjligheter att i Paris vinna gehör för sina önskemål. Förklaringen nr 2 är naturligtvis tänkbar, men för ett sådant mål startar ett stort politiskt parti knappast en aktion av det slag det nu är fråga om. Man konstaterar dock med intresse att angreppet hittills främst riktats mot utrikesminister Enckell, som kanske i högre grad än någon annan av regeringsmedlemmarna, åtminstone i utrikesfrågor, företräder president Paasikivi.

Det är bekant att man redan på våren då den nya regeringen bildades försökte peta bort Enckell, men att detta strandade främst på presidentens bestämda motstånd. En annan minister som nu dagligen angripes är finansminister Hiltunen, som från kommunistisk synvinkel representerar det farligaste konkurrentpartiet, socialdemokraterna. Det tredje alternativet, att angreppen skulle gälla hela regeringen, bedömer den citerade tidningen som mindre sannolikt:

Om detta antagande inte skulle visa sig riktigt, utgör det ett tecken på allvarliga politiska motsättningar inom folkdemokraternas egna led. Ingenting tyder dock på ett dylikt antagande... Riksdagen sammanträder i början på september, och då om inte förr skall väl de folkdemokratiska hoten blottas.

Varför hela tiden tala om "folkdemokraterna" när det närmast är fråga om en grupp inom det folkdemokratiska förbundet — visserligen den viktigaste delen —, nämligen kommunisterna? Det är bäst att låta kommunisterna uppträda i eget namn. Karaktäristiskt för läget just nu är att kommunistiska ministrar öppet fronderar mot regeringschefen Pekkala, folkdemokrat, men icke kommunist, och att alliansen mellan kommunistiska partiet och socialistiska enhetspartiet knakar i fogarna. Man kan vara av olika mening om det välbetänkta i att ett land i Finlands belägenhet framställt önskemål om lättnader i villkoren utan att först ha förvissat sig om att de skulle upptas välvilligt av den de riktades till, men man kan — tillfogar Eskilstuna-Kuriren (fp) — ha blott en mening om kommunisternas aktion:

Det finns nu inte längre något berättigat finskt önskemål i fredsfrågan, som icke Sovjetunionen kan avfärda med att det "inte motsvarar det demokratiska Finlands vilja"... För alla dem, som efter det senaste krigets erfarenheter velat tro på kommunisternas nationella pålitlighet, äro händelserna i Helsingfors en kalldusch. Kommunisternas fosterland är och förblir Sovjetunionen, endast den kan obetingat lita på deras obrottsliga solidaritet. Det finns naturligtvis i de kommunistiska leden enkla män och kvinnor med vanliga sunda hedersbegrepp, men de äro i händerna på ledare, som med hull och hår försvurit sig åt Moskva. En av dem är fru Hertta Kuusinen i Helsingfors.

Om emellertid en av följderna av ett definitivt fredsslut mellan Finland och Sovjetunionen skulle — såsom på en en del håll förmodats — bli en indragning av den ryska kontrollkommissionen i Helsingfors, så behöva de mäktige i Sovjet knappast befara, att kontrollen av de ryska intressena i Finland bleve försummad. Så länge de finska folkdemokraternas generalissima, fru Hertta Kuusinen, har någonting att säga till om, kunna herrarna i Kreml vara lugna... Skulle husbondens röst någon gång förnimmas otydligt, kan hon snabbt kvista över till Moskva för att klara begreppen.

Någon svårighet att komma fram och tillbaka och att ge extra eftertryck åt sina varningar har hon inte, eftersom mannen är polisminister. Kommunisterna har ordnat det praktiskt för sig.

Lärarutbildningen skall förenas med djupare pedagogiska och psykologiska studier enligt de senaste utredningsdirektiven — en tanke som Svensk Lärartidning är mycket glad åt. Lärarna i folkskolan har länge känt det som en stor brist att de under sin lärarutbildning inte fått tillräckligt grundlig teoretisk och praktisk skolning i dessa ämnen:

Denna brist har lärarna sökt avhjälpa genom att — i allmänhet på egen bekostnad — bevista fortbildningskurser i psykologi och pedagogik. Kurser av detta slag har anordnats och även delvis bekostats dels av lärarsammanslutningar och dels av enskilda initiativtagare. SAF:s kurser i psykologiska och pedagogiska ämnen har pågått under en lång följd av år. Det är emellertid nödvändigt, att de blivande lärarna redan under sin utbildning får en så grundlig teoretisk och praktisk skolning i hithörande ämnen som möjligt. De bör också göras förtrogna med undervisningsmetoder, som grundar sig på erkända psykologiska grundsatser. Den ännu vid seminariernas övningsskolor dominerande läx- och förhörsmetoden borde för länge sedan ha spelat ut sin roll som mönstermetod.

Sverige saknar ännu särskilt institut för fortsatt lärarutbildning. Att behov av en sådan högskola förefinnes, därom råder väl knappast något tvivel. Alla våra nordiska grannländer har redan sina lärarhögskolor:

Vi kan endast uttala den förhoppningen, att denna angelägenhet även för Sveriges del snarast får sin lösning... I och med bättre psykologiskt tillrättalagda arbetsmetoder i seminariernas övningsskolor är en av de nuvarande bristerna i lärarutbildningen avhjälpt, och förutsättning har skapats för att "undervisningen hos lärjungarna ska väcka håg för självständigt arbete". Större frihet och självständighet i studiesättet även för seminariets elever borde vara en av de förbättringar av lärarutbildningen, som skulle vara möjlig att genomföra "omedelbart eller på kortare sikt". Den stora klyfta, som nu finns mellan olika lärarkategorier, bör enligt direktiven överbryggas genom att lärarutbildningen "i vissa avseenden" görs mera enhetlig. De grundläggande studierna i psykologi, pedagogik och metodik torde därvid främst böra bli gemensamma.

OFFICIELLT

Hälsovården. Till e. o. hälsovårdsinspektör i Lidingö har hälsovårdsnämnden bland 24 sökande utsett hälsovårdskonsulenten i Örebro län Gerhard Nyström, Örebro.

Järnvägsstyrelsen. Bokhållare H. J. Olsson, Stockholm, har förgäves besvärat sig över att bokhållare G. F. Holvid utnämnts till e. o. byråsekreterare på godstrafikbyrån.

Likaså har förste kansliskrivaren Ellen Fries, Stockholm, förgäves besvärat sig över tillsättandet av en kontorsskrivarbefattning.

Byggnadsstyrelsen. Till en intendentsbefattning inom byggnadsstyrelsen förordar styrelsen assistenten där, arkitekt S. O. Roempke.

Kartverket. Statstopografen vid rikets allmänna kartverk, G. B. Z. Santesson, har beviljats avsked med förtidspension.

Lotsstyrelsen. Generallotsdirektör T. Petersson har fått tillstånd att företa en tjänsteresa till Finland.

Armén. I arméns reserv får nästa år anställas 220 fänrikar.

— Major Sandbergs, trängen, placering som chef för arméns underhållsskola upphör 30 september. Han efterträdes av kapten Hasselrot, trängen.

Marinen. Regeringen har medgett att tio norska medborgare får följa officersutbildningen vid kustartilleriet.

— Löjtnanterna Carleson, Askelöf och Lindgren skall vara elever i en extra kurs i matematik vid Sjökrigsskolan 16 september—2 oktober.

I Gotlands marindistrikt och Gotlands kustartilleriförsvar avgår mariningenjören av 2 graden Vollert den 30 september, och i marinförvaltningen tillträder mariningenjören av 2 graden i reserven, Burendahl den 1 oktober.

På pansarskeppet "Sverige" avgår mariningenjör Sahle den 30 september. Mariningenjören av 2 graden i reserven Burendahl avgår samma dag från sin sjökommendering på kryssaren "Fylgia". På kryssaren "Gotland" tillträder mariningenjören av 2 graden Vollert som fartygsingenjör den 1 oktober och marinunderingenjör Sahle som skyddsingenjör.

Kaptenerna i flottans reserv T. M. Karlssons, Hagströms och K. H. Erikssons inkallelser upphör 30 september.

Till frivillig tjänstgöring har inkallats följande officerare i flottans reserv: kommendörkaptenen av 1 graden Ström fr. o. m. 1 oktober, kapten Elmlund för fortsatt tjänstgöring efter 1 september, löjtnant Rutberg fr. o. m. 1 oktober, löjtnant Wiebe fr. o. m. 1 september samt fänrikarna Wirfält och Tillroth för fortsatt tjänstgöring till slutet av september.

Polisen. Kriminalkonstapel J. A. Sandberg, Lidingö, har från 1 september av länsstyrelsen förordnats till överkonstapel vid Lidingöpolisens ordningsavdelning.

Länsstyrelserna. E. o. länsnotarien E. Y. Humble i Stockholms län har konstituerats till länsnotarie av 2 klass, kanslibiträdena Maria Sofia Hedström och Carin Bohman till kansliskrivare, kontorsbiträdena Greta Löwgren och Viran Holm till kontorister och kontorsbiträdet Ebba Fresk till kanslibiträde.

— Kanslidirektören på andra kansliavdelningen vid överståthållarämbetet, N. G. Valentin, har beviljats avsked och entledigats från förordnandet att i viss omfattning uppehålla landssekreterartjänsten i Malmöhus län.

— Landssekreteraren i Malmöhus län T. Kinnman har till den 30 september nästa år befriats från vissa med landssekreterartjänsten förenade göromål. Landsfogden i länet O. Rosengren har förordnats att under tiden uppehålla tjänsten beträffande de göromål varmed Kinnman ej tar befattning.

Läkarna. Medicinalstyrelsen har medgivit att ytterligare två förste och en andre underläkare får anställas vid psykiatriska avdelningen på Södersjukhuset.

— Till förste underläkare vid Karolinska sjukhuset har förordnats vid kirurgiska kliniken A. Palmlöv för ett år, vid medicinska polikliniken S. Helander för tre år och vid psykiatriska kliniken M. Ekblad för ett år.

— Med kand. A. Engström har fått regeringens tillstånd att vid Karolinska institutet disputera för medicine doktorsgrad.

Tullverket. Generaltullstyrelsen har konstituerat:

till tullkontrollörer vid centraltullkammaren i Stockholm e. o. förste kammarskrivarna vid centraltullkammaren J. V. L. Sternelius, E. E. Gutsafsson, E. Sjölander och C. A. Santórp, den sistnämnde från 1 november, vid tullkammaren i Landskrona tullförvaltaren i Simrishamn C. J. Th. Malmström;

till kammarskrivare vid centraltullkammaren i Göteborg e. o. kammarskrivaren vid centraltullkammaren A. O. Christborn;

till tullkontorist vid tullkammaren i Borås e. o. tullkontoristen vid tullkammaren i Norrköping, tulluppsyningsman C. W. Klingström;

till tullöveruppsyningsmän vid centraltullkammaren i Stockholm tulluppsyningsmannen vid centraltullkammaren F. G. Sandin.

Vidare har styrelsen förordnat kammarskrivaren vid tullkammaren i Linköping K. R. Fernström att bestrida en tullförvaltartjänst av klass 3 i Storlien; e. o. förste kammarskrivarna vid centraltullkammaren i Stockholm E. V. Wetterström och O. G. Ericson att bestrida var sin tullkontrollörstjänst vid centraltullkammaren.

Slutligen har styrelsen förflyttat extra kammarskrivarna vid tullkammaren i Mon R. G. Ulfsax och P. G. Rigsjö att från 1 oktober tjänstgöra vid centraltullkammaren i resp. Malmö och Göteborg samt kammarskrivaren vid centraltullkammaren i Malmö A. A. Krantz att tjänstgöra på generaltullstyrelsens personalbyrå.

— En kammarskrivartjänst i Kalmar sökes av extra kammarskrivarna Rigsjö och Ulfsax.

Lediga tjänster. En underläkartjänst vid Gustaf V:s jubileumsklinik, en laboratorstjänst vid statens bakteriologiska laboratorium, en lektorstjänst vid tekniska gymnasiet i Norrköping, kyrkoherdetjänsten i Klockrike och Brunneby pastorat, en befattning som landskontorist vid Västmanlands län, en do i Värmlands do, tjänsterna som lärare i engelska vid allmänna resp. stabskursen vid flygkrigshögskolan, en befattning som kassör hos Örebro länsskogvårdsstyrelse, två e. o. översköterskestjänster vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall, en tjänst som deltidsanställd skolsköterska vid samrealskolan i Bengtsfors, en vaktmästartjänst vid Karolinska högre allmänna läroverket i Örebro, en biträdestjänst i Hedemora domsaga, en trädgårdsmästartjänst vid Vipeholms sjukhus i Lund samt två befattningar som köksföreståndare vid 1 7 kungörs till ansökning lediga.

Vidare ledigförklaras en ordinarie folkskollärartjänst, manlig, i Fjugesta i Knista distrikt, en förenad ordinarie folkskollärar-, organist- och klockartjänst i Kungsåra församling, Västmanlands län, en ordinarie småskollärarinnetjänst i Fjugesta i Knista distrikt, en do i Sörgölets småskola i Stora Malms distrikt och en icke ordinarie småskollärarinnetjänst i Backa skola, Backa distrikt.

Veterinärhögskolan, Regeringen har medgivit att vid veterinärhögskolan får anordnas en kurs för utbildning av kvinnlig personal att biträda veterinärer i inseminationsarbetet.

Anslag till uranundersökningar. För undersökningar om förekomsten av uran inom landet har anslagits 37.520 kr. till atomkommittén.

Resebidrag. Professor Nils Ryde vid Chalmers tekniska högskola har fått resebidrag med 500 kr. för att delta i en internationell fysikerkongress 17—22 september i Amsterdam. Kongressen kommer att celebrera 50-årsminnet av upptäckten av Zeemaneffekten och är den första internationella vetenskapliga kongressen i Holland efter kriget. Den väntas få stort värde för de internationella vetenskapliga förbindelserna.

— Professor Lage Malm, Tekniska högskolan, har fått resebidrag med 2.500 kr. jämte ersättning för avstådda löneförmåner för att studera rörledningsdetaljer och armatur för ångpanneanläggningar i England, Schweiz och Tjeckoslovakien.

Fiskeriutredningen. Regeringen har medgivit att ledamöter av 1945 års fiskeriutredning får göra en studieresa till Norge.

Mindre gymnastik. Samrealskolan i Enskede har fått tillstånd att inskränka antalet undervisningstimmar i gymnastik med lek och idrott för flickorna i klass 3[1].

Parallellavdelningar. Statens normalskola och Vasa realskola i Stockholm har fått tillstånd att upprätta parallellavdelningar.

Studieresor. Väginspektör E. Ericsson i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt överingenjör N. von Matern och avdelningschefen S. J. Hallberg i statens väginstitut får göra en studieresa till England.

— Laborator S. Bodin vid statens veterinärmedicinska anstalt får göra en studieresa till Danmark.

Biltrafiken och valen. Även inför årets val har regeringen medgivit de vanliga lättnaderna i biltrafiken på valdagen, 15 september.

Ogräsens bekämpande. Lantbrukshögskolan har fått statsbidrag till fortsatt forsknings- och försöksverksamhet beträffande ogräsens bekämpande och till forskning om natriumkloratets användbarhet som medel härför.

Flera apotekselever. Medicinalstyrelsen har bemyndigats i år anta ytterligare apotekselever.

Flyktingslägren. Medicinalstyrelsen har fått tillstånd att disponera flyktingslägret i Ribbingelund, Årla, för förläggning av ett 50-tal patienter från Mariebergs sjukhus vid Kristinehamn, så att byggnadsarbetena där kan slutföras fortare.

Traktorer till Finland. Lantbruksförbundet har för vidare utlåning till Finland fått låna arméns tillhöriga tio 5-tons och 20 3-tons traktorer med redskap. De skall användas för röjningsarbeten för att vinna ytterligare arealer odlingsbar jord.

RIEDEL PÅ FRI FOT.

Den tyske f. biträdande flygattachén P. E. Riedel, som hållits i förvar sedan han för någon tid sedan anträffades, skall sättas på fri fot under utlänningskommissionens uppsikt i avbidan på att förpassningsbeslutet verkställs.

HISTORISKA STUDIER

STUDIER tillägnade Curt Weibull den 19 augusti 1946. 356 sidor.

DEN ERKÄNT STORA insats som bägge bröderna Lauritz och Curt Weibull gjort som akademiska lärare motiverar i särskild grad denna samling uppsatser av deras lärjungar, ägnad den yngre av bröderna. Boken innehåller tretton uppsatser, av vilka jag dock här måste förbigå några. Liksom alla samlingar av detta slag är också denna heterogen, men åtskilliga bidrag är av intresse.

Som vanligt inom svensk historieskrivning saknas alldeles behandlingen av universalhistoriska problemställningar och utom-nordiska ämnen. För egen del kan jag ej undgå att hoppas på en ändring i denna tendens; "vad känner den av Norden, som endast Norden känner?" Däremot förekommer det flera bidrag till samnordiska ämnen, och de är mycket välkomna. I ett av dem återupplivar Sven Eriksson, en kännare av den svenska pressens historiska insats, minnet av en häftig svensk-norsk polemik, huvudsakligen under 1855. Denna skilde sig ej från vad vi, av en äldre generation, ännu — med tämligen renodlat obehag — minns från unionens slutskede. Efter svaga ansatser att tänka på unionen själv övergick polemiken till ömsesidiga beskyllningar och ömsesidigt rättshaveri och utgör i sin mån ett bidrag till frågan varför en trots allt viktig och värdefull tanke slutade i ett fullständigt fiasko. Ett annat bidrag, av Hans Lennart Lundh, belyser det — naturligtvis fruktlösa — försök som Sveriges utrikesminister Manderström gjorde att förmå Bismarck till återlämnande av Nordslesvig till Danmark i samband med Pragfreden 1866. Som författaren fullt träffande säger blev resultatet ej annat än en av Bismarck med vanlig hänsynslöshet utdelad diplomatisk örfil, och det skulle dröja ända till Tysklands nederlag 1918 innan målet nåddes, då utan svensk medverkan.

Såvitt jag förstår erbjuder en tredje uppsats inom denna grupp det största intresset. Den är författad av Åke Holmberg, som nyligen utgivit en avhandling om skandinavismen i Sverige, och gäller närmast frågan i vad mån det tidiga 1860-talets ekonomiska skandinavism hade rötter i ekonomiska realiteter eller var en ideologiskt bestämd rörelse. Resultatet blir i det stora hela att fastän åtskillig ekonomisk verklighet fanns som bakgrund, så var det de politiska och allmänt ideella motiven som spelade huvudrollen. Detta tror jag är fullt träffande. Men det skulle vara av stort intresse att få en verklig djupgrävning av frågan vilka möjligheter ekonomisk skandinavism skulle ha erbjudit innan Sverige i slutet av 1880- och början av 1890-talen övergick först till agrarprotektionism och sedan dessutom till industriprotektionism liksom innan de två andra länderna Danmark och Norge byggde upp egna industrier. När frågan om ett "handelspolitiskt närmande mellan de nordiska länderna" mot slutet av det första världskriget togs upp till omsorgsfull prövning visade det sig att de tre länderna Danmark, Norge och Sverige icke under fredliga förhållanden hade stora möjligheter att komplettera varandra, men det vore av stort intresse att få undersökt om detta ej berodde på den närmast föregående generationens autarkiska politik. Visserligen var den ett lekverk mot vad vi nu upplever i den riktningen, men redan den stillsamma början har sannolikt varit ägnad att kommersiellt föra de nordiska länderna bort ifrån varandra.

En uppsats av Gunnar Olsson handlar också om ett unionsproblem, nämligen från Kalmarunionens tid, den uppgörelse som kallas freden i Köpenhamn 1509. Riksföreståndaren Svante Nilsson (Sture) gjorde efteråt gällande att de svenska underhandlarna därvid hade överskridit sina befogenheter, men författaren visar genom en mycket erkännansvärd dokumentering att Sverige just då led av svår missväxt och att den blockad som Danmark lyckades genomföra i det läget kan ha varit ett mycket antagligt motiv till de svenska medgivandena, som för övrigt sedan blev tämligen illusoriska. Ur ekonomisk-historisk synpunkt är ej annat att invända mot den på prisuppgifter grundade bevisningen än att frågan om en myntförsämring som orsak till prisstegringen borde ha undersökts.

En upplysande framställning lämnar Erik Grill av bondeseglationen i norra Halland i senare hälften av 1600-talet. Alla bidrag till de så att säga kätterska sidorna av det ekonomiska livet är särskilt välkomna, därför att de naturligtvis som regel endast figurerar som straffvärda i källorna och blir svåra att mäta. Såvitt jag förstår är det mest intressanta i böndernas ekonomiska verksamhet i äldre tider vad som förde

"Före textannonser" forts. från föreg. sida.

Tandläkare till större landsortssamhälle

Hälsovårdsnämnden i större samhälle söker praktiserande tandläkare på grund av nuvarandes avflyttning från orten. Bostad och praktiklokaler finnas reserverade. Allmän skoltandvård är införd i kommunen. Befolkningsmängden c:a 6.000 st.

Ansökningar torde ställas till Amnehärads Hälsovårdsnämnd, Otterbäcken, som lämnar alla upplysningar.

Herrekiperingsaffär överlåtes

På grund av ägarens förändrade verksamhet överlåtes en väl inarbetad herrekiperingsaffär i livlig stad i närheten av Stockholm. Utomordentligt läge vid huvudgata. Årsomsättn. ca 80.000 kr. Lagret up to date. Uppgörelse direkt med ägaren. Svar till "Herrekipering — Kontantlikvid", Annonsbyrån HERA, Malmskillnadsgatan 11, Stockholm, f. v. b.

Välkänd Stockholmsfirma

disponerande stora, förstklassiga kontorslokaler i en av de modernaste affärsfastigheterna inom city, önskar erhålla representation resp. nederlag för utländska eller svenska firmor. Svar till "Opportunity", Törnbloms Annonsbyrå, f. v. b.

Rörlednings- och ventilationsentreprenader

Anbud infordras härmed å utförande, dels av rörtekniska anläggningar, dels av ventilationstekniska anläggningar för ny folkskola i Boden. Byggnadsvolym c:a 24.000 m³. Skilda handlingar för de båda entreprenaderna utlämnas av Litzberg & Källqvist Ingenjörsbyrå, Luleå, tel. 1315, mot deposition av 50:— kr., som återfås sedan handlingarna återställts.

Förseglade anbud, märkta "Anbud å röranläggning", resp. "ventilationsanläggning till folkskola i Boden" skola vara Drätselkammaren i Boden tillhanda lördagen den 21 september 1946. Anbudsgivare är bunden av sitt anbud till den 5 oktober 1946.

Fri prövningsrätt förbehålles.

BYGGNADSKOMMITTÉN.

Snökörslor

Stockholms stads gatukontor, Riddarhustorget 8, mottager intill kl. 12 på måndagen den 16 september 1946 anbud på snö- och iskörslor, tillhandahållande av hästar för snöplogning och bilar för sandning under instundande vinter.

Anbuden skola vara inneslutna i förseglade kuvert, försedda med påskrift "Anbud på snökörslor". Kartor över traktindelningen i den inre staden samt anbudsformulär tillhandahållas vid gatukontorets renhållningsavdelning, Lilla Nygatan 5, 2 tr., där även närmare upplysningar lämnas. Telefon: "Gatunämnden".

Fri prövningsrätt förbehålles.

DN - landets ledande annonsorgan

Härmed har vi äran inbjuda Eder till vårt möte i

HSB-SALEN
Fleminggatan 41
måndagen den 2 sept. kl. 20

*

Valfilmen
Holger Nilssons underbara resa.

Korta anföranden av
fröken *Edith Lindblom*
och möbelhandlare *C. W. Carlsson.*

Mötesledare: Fru *Alma Ekdahl.*

FOLKPARTIET

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.